

De teleurgestelde liberaal: in gesprek met Hans van Tellingen

Tekst: Thijn Beijer & Aryzo Arrindell

Een deel van het VVD-electoraat voelt zich vervreemd van de partij. Het laatste congres van de VVD liet de verdeeldheid zien binnen de partij over het stikstofdossier: 51 procent van de leden stemden in een motie tegen de stikstofplannen van het Kabinet. Voor sommige liberalen is het beleid reden genoeg om het lidmaatschap op te zeggen om zich vervolgens aan te sluiten bij een van de grootste critici van het stikstofbeleid, Caroline van der Plas van de BoerBurgerBeweging, die de VVD inmiddels al op de hielen zit in de peilingen.

Hoog tijd dus dat de Roaring in gesprek gaat met deze teleurgestelde liberalen. Vandaar dat we in deze editie het gesprek aan gaan met Hans van Tellingen, een sociaalgeograaf en regioloog, eigenaar van het bedrijf Strabo dat onderzoek doet naar consumentengedrag. Daarnaast is de heer Van Tellingen auteur geweest voor Elsevier Weekblad en heeft zijn eigen boek gepubliceerd 'Waarom Stenen Winkels Winnen'. Maar misschien is hij nog wel het meest bekend om zijn bekende Twitter-account, dat hij gebruikt om zijn onvrede over onder meer het covid- en stikstofbeleid uit te spreken. Zijn VVD-lidmaatschap heeft hij opgezegd en zit sinds vorig jaar in het bestuur van het recent opgerichte Belang van Nederland (BVNL) van Wybren van Haga.

U staat bekend om uw kritiek op het gevoerde covid-beleid. Dit was zelfs reden om uw VVD-lidmaatschap op te zeggen, waarom heeft u dat gedaan?

"De VVD is geen liberale partij meer. Ik vind het zelfs een antiliberale partij, een vijand van het liberalisme, dat geldt overigens ook voor D66. Dat komt in een heleboel dossiers tot uiting. Het coronabeleid was voor mij de druppel om het lidmaatschap op te zeggen. Er wordt langzamerhand steeds meer verplicht. De vaccinatieplicht, daar ben ik fel op tegen. Ik heb op zich helemaal niets tegen vaccinaties, maar het is het principe, daar ben ik liberaal voor. 'Het is niet verplicht', werd er gezegd, maar dan kon je de horeca niet meer in of niet meer reizen. Dat betekent dat een heleboel mensen, met name jongeren, zich toch gedwongen voelen om die vaccinatie te nemen. Die quasi-vaccinatiedrang was voor mij de druppel die de emmer deed overlopen, dat kan ik als klassiek liberaal niet hebben. Daarnaast hebben de lockdowns geen enkele zin gehad, alleen al omdat het meer levensjaren heeft gekost dan dat het heeft opgeleverd. Uit een onderzoek van het Ministerie van Economische Zaken uit 2020 blijkt, dat heeft alleen BNR gehaald in de mainstream media, dat de covid-maatregelen 100 duizend QALY's, dat staat voor 'quality adjusted life years', bespaarde en 620 duizend levensjaren kostten. De negatieve effecten van de lockdown op de bevolking zijn vele malen groter dan de positieve effecten. Ik ontken niet dat covid twee jaar terug een behoorlijk zwaar virus was. Maar volgens een onderzoek van Stanford University, door John Ioannidis, was gedurende 2021 het sterftepercentage fors aan het dalen en werd covid vergelijkbaar met een hevige griep. Tegenwoordig is het niet meer dan een milde griep en toch gingen we weer in een onnodige lockdown in december en moesten we allemaal toegangsbewijzen hebben. Dat beleid is in mijn optiek antiliberaal en daarom ben ik weg bij de VVD."

Op uw Twitter-tijdlijn is het duidelijk dat u zich ook niet kunt vinden in de stikstofplannen van het Kabinet. Wat is er volgens u mis met de plannen voor de reductie van de stikstof?

"Stikstof zit voor 78 procent in de lucht, zonder stikstof is er geen leven. Stikstof-ontbindingen: de poep van de koeien, daarin zit ammoniak, dat stinkt, maar is dat echt een probleem? Als stikstof neerslaat in natuurgebieden, op arme gronden zoals heidegebieden, dan gaan daar bomen groeien en dat gaat ten koste van die heide. Als je niks doet is er op een gegeven moment waarschijnlijk geen heide meer in Nederland. Dan moet je aan actief beheer doen om die heiden te behouden. Maar ammoniak aan sich is niet heel erg schadelijk. Bovendien is de stikstofdioxide, de uitstoot, met tweederde gedaald ten opzichte van 1990. Door allerlei innovaties zitten we qua stikstof-uitstoot al een stuk lager. Hoogleraar en ex-minister Ronald Plasterk, PvdA'er, al betwijfel ik of hij nog bij die partij zit, een biochemicus, legt dat goed uit in zijn Telegraaf-columnns."

De discussie of dat we boeren moeten uitkopen heeft ook te maken met de schaarste aan grond in Nederland.

U bent ook een woningmarkt-onderzoeker. Hoe kijkt u naar het beleid van minister De Jonge om het woningtekort tegen te gaan?

“Om nieuwe woningen te bouwen hoeven er geen boeren worden uitgekocht. Er moet veel meer tegen de steden aangebouwd worden. Ook denkt dit Kabinet totaal niet aan de doorstroming op de woningmarkt. Ik denk niet dat we nog sociale huurwoningen hoeven te bouwen. Ongeveer 10 procent van de Nederlandse bevolking heeft het niet heel erg breed en die mensen zou je inderdaad moeten helpen met een gesubsidieerde woning. Maar het probleem is dat we 40 procent sociale huurwoningen hebben in Nederland. Dat is veel te veel. Die sociale huurwoningen komen bijna niet meer vrij omdat mensen 400 à 500 euro betalen aan huur, hebben 80 vierkante meter, zitten op een leuke plek: die willen niet verhuizen. Als er meer woningen worden gebouwd in het middensegment

of zelfs iets daarboven, zijn mensen veel meer geneigd door te schuiven, zeker als ze op hun 30e opeens een kindje krijgen. Als de doorstroming wordt bevorderd, komen er meer sociale huurwoningen vrij. Maar wat minister De Jonge doet, is niet de markt verder liberaliseren maar juist op slot gooien. Je mag bepaalde woningen niet al te duur verhuren. Er ontstaat meer overheidscontrole waardoor verhuurders minder geneigd zijn om woningen te bouwen voordat middensegment. Sommige mensen zeggen dan 'jouw partijleider staat bekend als huisjesmelker', maar liberaliseren is juist in zijn nadeel, omdat als er meer woningen zijn de prijzen gaan dalen want er is meer aanbod."

Sinds afgelopen jaar zit u in het bestuur van de partij van de heer Van Haga: het Belang Van Nederland. Denkt u dat het een realistisch alternatief is voor de teleurgestelde VVD-stemmer?

"BVNL is wat vroeger de rechtervleugel was van de VVD, in de tijd van Bolkestein. Dat was een echte klassiek liberaal. Onze partij is in essentie klassiek liberaal, maar ook cultureel (mild) conservatief. Wij zijn voor vrijheid van ondernemen, ik ben zelf ondernemer. Als je ondernemers de ruimte geeft, is dat goed voor de staatskas en dus de maatschappij. Als je man, vrouw of iets daartussenin bent of een bepaalde religie hebt, vinden wij dat helemaal prima. Ook vinden wij dat je alles moet kunnen zeggen wat je wilt, tenzij je oproept tot geweld. Dat is waar ik voor sta. Soevereiniteit van Nederland moet bovenaan staan. Dat betekent niet dat we voor een exit uit de EU zijn: we willen de kwestie graag voorleggen aan de Nederlandse bevolking via een referendum. Ik

zeg: wel de lusten en niet de lasten. Dat klinkt misschien heel erg simpel, want ja als je lusten hebt, moet je ook lasten hebben. Maar de Europese Economische Gemeenschap waren alleen de lusten en niet de lasten: gewoon Europese samenwerking op het gebied van economie en handel, grenzen niet al te streng controleren: vrij vervoer van personen. Maar wij zijn tegen een supranationale staat waarbij de democratische legitimiteit zeer twijfelachtig is. Voor de rest zijn wij progressief-liberaal op de manier waarop mensen hun leven inrichten: je moet het vooral zelf weten. Wij zijn eigenlijk wat de VVD was in

de jaren '90: vrijheid in alle opzichten."

Dat klinkt wel heel erg als het geluid van een andere nieuwe partij, dat van JA21. Wat is dan het verschil tussen BVNL en JA21?

"JA21 is een partij waarmee we veel gemeen hebben. Ik sta sympathiek tegenover JA21 en ook de BBB. Maar BVNL is echt een ondernemerspartij. Er zijn 2 miljoen ondernemers in Nederland, terwijl 66 procent van de Nederlanders werkt voor een MKB'er: ondernemers zijn het fundament van de maatschappij. Maar ondernemers worden steeds meer beknot in hun handelen, zeker in de laatste twee jaar. Daarmee snijdt de overheid zichzelf in de vingers, want als ondernemers het slecht hebben, krijgt uiteindelijk de hele samenleving het slecht. Eerst ondernemerschap dan de rest van de samenleving. Wij zetten de ondernemer op nummer een, daarin verschillen we met JA21. Negen van de tien keer zijn we het met elkaar eens. In de Kamer werken we veel met JA21 en de BBB samen. Maar het essentiële verschil is dat de samenleving draait om ondernemers bij BVNL. We noemen onszelf de partij van de reluctant politicians: politici tegen wil en dank. Er is in Den Haag een tekort aan het ondernemersgeluid. Een geluid dat ik bij de andere partijen op de rechterflank mis. Nu staat onze partij nog maar op twee zetels bij Maurice de Hond, maar laten we kijken of wij een grote volkspartij kunnen worden."

"...de club is volledig veranderd van een partij rechts van het midden naar een partij die in een aantal opzichten communisme herbergt..."

Maar door allerlei gradatieverschillen wordt het wel heel erg druk op de rechterflank. Zou het geen betere optie zijn om lid te blijven van de VVD in plaats van allerlei rechtse splinters op te richten? Op het VVD-congres heeft een meerderheid een motie ingediend tegen de stikstofplannen van het Kabinet. Dat laat zien dat

partijleden invloed hebben.

"Die vleugel die kritisch is op het beleid van het Kabinet wordt monddood gemaakt. Een meerderheid van de VVD-leden is tegen het stikstof-beleid en Rutte wuift dat gewoon weg. Dat vind ik een schoffering van je eigen leden. Rutte heft in feite de VVD op."

Maar zou er in een post-Rutte-tijdperk niet weer een kans komen om van de VVD een klassiek liberale ondernemerspartij te maken? Dan heeft u de kans om uw definitie van het klassiek liberalisme weer op te pakken.

“Ik voorspel je dat de VVD ook een kleine partij gaat worden. Als Rutte weg is, is het over en uit met de VVD. Hij is inmiddels de langstzittende premier ooit, als historicus kickt hij daarop vermoed ik. Wie heb je dan nog op de VVD-lijst? Veel getalenteerde mensen bij de VVD zijn toch maar weggegaan waardoor er veel beroepspolitici en ambtenaren op die lijst met te weinig inhoud staan. Gertjan Oplaat, ook een klassiek-liberaal en boer, is de partij uitgestapt. Lang heb ik gedacht dat het mogelijk was de VVD van binnenuit veranderen, maar daar geloof ik niet meer in. De VVD uit mijn woonplaats Amstelveen heeft getracht om mij bij de VVD te houden. Die zeiden: ‘Hans je bent Ajacied’, dat is mijn clubje, ‘soms is er een trainer waar je niet zo’n fan van bent, maar toch blijf je je club trouw’. Maar dit vind ik toch even wat anders, want de club is volledig veranderd van een partij rechts van het midden naar een partij die in een aantal opzichten communisme herbergt, ik kan er niks anders van maken.”

De Revolutionaire Volkspartij voor Vrijheid en Democratie? Wie had dat gedacht dertig jaar nadat de CPN is opgeheven. Maar alle gekheid op een stokje: denkt u niet dat veel mensen in tijden van crises, de een dient zich na de ander aan tegenwoordig, juist behoefte hebben naar een daadkrachtige overheid, aan een soort vaderlijke staat?

“Dan moet dat verhaal van klassiek liberalisme, pleiten voor een kleinere overheid beter uitgelegd worden. Het is een misvatting om te denken dat een overheid alleen slagvaardig kan zijn als deze groot is en dus zoveel mogelijk macht heeft. Wij geloven dat de overheid alleen vaardig kan zijn als die overheid een relatief kleine overheid is. Onderwijs, politie en het leger zijn echte overheidstaken. Voor de rest moet de overheid meer een soort rentmeester zijn, de spelregels vaststellen, maar binnen die spelregels moeten mensen vrijelijk kunnen ondernemen en vrijelijk kunnen bewegen. Hoe jij je leven inricht, is niet een taak van de overheid, daar moet je zelf over gaan. Tuurlijk moet er een vangnet zijn voor mensen die het echt niet kunnen, die ziek of gehandicapt zijn, die moet je helpen. Maar voor de rest moet je je eigen leven kunnen rooien. Als je het zelf goed voor elkaar hebt, ben je ook aardiger voor de medemens. Juist die vrijheid

zorgt ervoor dat mensen gelukkig worden, dan krijg je een betere maatschappij. Dan hoeven de belastingtarieven niet eens heel erg hoog te liggen, dan wordt er zoveel geld verdiend dat er ook met lage belastingtarieven voldoende belasting binnenkomt om de dingen die je wel wilt doen als overheid te kunnen betalen.”

Bent u van mening dat er meer mensen uit het bedrijfsleven ministersposten zouden moeten vervullen? Of in ieder geval ministers en staatssecretarissen met een achtergrond in het veld waarin ze actief zijn.

“Ik vind het vreemd dat Dilan Yesilgöz minister van Justitie is, want ze heeft daar geen achtergrond voor.

Rob Jetten heeft het de hele tijd over een ‘schoon klimaat’. Schoon en klimaat hebben geen donder met elkaar te maken. De minister van stikstof Christianne van der Wal, van mijn oude club, weet van toeten noch blazen, ze snapt niks van dat stikstofdossier, zoals ik eerder uitlegde. Er is veel te weinig kwaliteit. Ik ben ook van mening dat je als Kamerlid of Minister, wel het dubbele betaald mag krijgen, of het drievoudige. Dan trek je mensen van het bedrijfsleven naar de politiek. Dan krijg je kwalitatief hoogwaardige mensen. Al die dossiers: corona, stikstof, wonen etc. worden beheerd door mensen met een alfa of gamma-achtergrond en zelden met een bèta-achtergrond.”

Heeft u nog tips voor JOVD'ers?

“Wees jezelf, ga je dromen achterna. Leef je eigen leven, laat je door de overheid niets voorschrijven. Spreek je uit als je het ergens niet mee eens bent, dat geldt zeker voor jullie generatie. Tenslotte: ga altijd uit van het liberale gedachtengoed.”